

BUDA-PEST'A

6 Iuliu st. v.

18 Iuliu st. n.

Va esi dumineca.

Redact.: strad'a Havas nr.1.

Nr. 27.

Anulu XI.

1875.

Pretulu pe unu anu 10 fl.

Pentru Roman'a 2 galbeni.

Ciobanulu din Ardealu.

— Cantecelu glumetiin. —

— Dedicatu amicului meu Arone Densusianu. —

(Scen'a infatiseaza unu locu desiertu intre munti. La aredicarea cortinei, din departare s'aude doina ciobanului, care totu se apropia, si in urma elu totu cantandu intra pe scena.)

Frundia verde de pe dealu,
Io-su ciobanulu din Ardealu;
Craisiorulu muntiloru,
Paunasiulu codriloru.

Ori si cine ce vorbesca,
Nu-i ca vieti'a ciobanesca;
Tota lumea de mi-ar da,
Dieu de felu n'asiu in schimbá.

Candu scotu turm'a la pasiune,
Io am numai dile bune;
Candu me uitu la oi si miei,
Par' ca muntii-su toti ai mei.

Fericitu-su, fericitu,
Cum na s'a mai pomenitu;
Dilele-mi petrecu cantandu,
Noptile frumosu visandu.

Am in straitia-unu fluerasiu,
Dragalasiu si bunu doinasiu;

Si-am in satu o mandrulitia,
Cu fragi rosii pe guritia.

Sum bogatu ca nime 'n lume,
Aib' acel'a ori ce nume;
Am de tote, ce dorescu,
Pe nime nu caciulescu!

Norocu bunu, domniloru! Io-su Nitiu lui Gligoru, ciobanu din Ardealu. Si tatalu meu si mosiulu meu au fostu totu ciobani. Ei diceau: „Decatu sluga la ciocoi, mai bine ciobanu la oi!“

Asie apoi am remasu si io la oi. Dar inca dora bine, ca n'am invetiatu carte. Io am bagatu de sama, ca invetiatur'a cam strica firea omului. Am vediutu adeca multi fii din poporu, cari dupa ce au invetiatu carte, din oi s'au facutu lupi, si au ajunsu cei mai cranceni despoti ai bietului poporu. Me temu, ca si io asiu fi patitu asie.

Nu credeti? Dar despre multi n'amu fi crediutu, si totusi s'a intemplatu. Pentru ca, se vedeti, multi dintre noi semena cu tiganulu, carele ajungendu imperatu, mai antaiu pe tata-seu l'a spendiuratu.

Nu-mi place mie lumea acést'a a dvóstre. Sum strainu intr'ins'a, ca banulu in pung'a dascaliloru nostri.

Nu me aflu io bine in ea, pentru cà aice sunt pré multi prieteni buni, cari apoi te — vendu, — multi invetiati, cari voiescu sè ne pórte de — nasu, — multi capi cari acusi si-dau de — capu, — si multe credintie — fórte ne-credincióse.

Nici n'asiu viní io la satu nici odata, de cumva mandruliti'a mea n'ar siedé acolo. Dar asié, de câte ori dorulu me 'ndémna, totu-de-una víu. Si-apoi „doru-i mare lotru, cà strabate si prin codru.“ Adeca si io vinu adese-ori la Ilenuti'a mea.

Dvóstre v'o spunu incetu, numai la urechia, ca sè nu m'audia nime, cà dieu si in duminec'a trecuta am fostu la ea.

Ilenuti'a siede tocmai langa pop'a. La pop'a, séu dóra mai bine la fét'a popii, erau multi domnmisiori cari si-petreceau in dantiu si hore. Ei me chiamara sè le cantu o doina dóue. Luai fluerasiulu, si li cantai vr'o cincidieci.

Dar si ei me 'nvetiara una. Mai tienu inca minte. V'o cantu dar si dvóstre:

Tiér'a-acést'a-i ca si-o capra,
Multi o sugu in voia draga;
Dar nici unulu nu mai vré,
Ca sè dea nutretiu la ea.

Tiér'a-acést'a-i unu berbece,
Numai de ocará trece;
Cà barbatii cei de susu
Nisce córne 'n capu i-au pusu.

Tiér'a-acést'a-i ca si-unu mielú,
Golisielu ca vai de elú;
Numai óse, pele, are,
Cà-i grozava darea mare.

Asié-i dieu acea! Mic-mi place doin'a ast'a, pentru cà spune adeverulu verde.

Dar aice la dvóstre nu-i pré bine a cantá de aceste, pentru cà — taia pop'a limb'a.

Dar afara la munti numai Dumnedieu m'aude. Si asié nu me temu. Pentru cà in diu'a de asta-di numai Dumnedieu nu te mai pedepsece, de cumva i spuni adeverulu si dreptatea.

Acolo dara, candu vine sér'a, si oile mele s'au culcatu, si candu resare lun'a, io me punu la tulpin'a unui bradu, scotu fluerasiulu meu de fagu, si cantu cu dragu, incátu paserile se descépta si me asculta cu placere, frundiele mi-

sioptescu multiamita, ventulu linu mi-saruta fruntea cu iubire, si stelele se oprescu in mersulu lorú.

Stele, stele, mandre stele,
Bucuri'a vietii mele;
Candu la voi spre ceriu privescu,
Simtiu unu farmecu angerescu.

Placu-mi stelele, de moru,
Me topescu de dorulu lorú;
Dar mai sunt multi, cum sum eu,
Stele cauta totu-mereu.

Dar ei nu-su ciobani, plugari,
Ci domni mici si domni mai mari;
Nici le cauta susu in ceriu,
Ci dé la dusmani le ceru.

Se tèrescu, se facu unélta.
Vinde-ar lumea ceealalta,
Numai s'aiba ce-au oftatu,
Nu li-i frica de pecatu.

Multi acum de-aceia sunt,
Carii n'au nimica santu;
Si de stele nu primescu,
Si eu — crucei se multiemescu.

Dar adauna-di ce patti? Eram in satu, si de la Ilenuti'a me mai dusei pana la jupanulu Itzig, sè-mi cam udu gârlénulu cu unu ciocanu de vinarsu.

Cum siedeam acolo, de odata mai vinira la crisma doi prieteni ai mei: Pista si Michelu.

Fratele Pista numai de câtu incepù a ne laudá, cà ce ómeni harnici suntemu noi, adeca io si fratelē Michelu.

Apoi ne chiamà pe amendoi la Pesce, cà acolo ne va ospetá boieresce, pentru cà elu tare ne iubescé.

Fratele Michelu, mai domnosu si mai viclénu decátu mine, a si respunsu, cà dieu elu va merge, numai sè-si capete apoi — partea sa.

Io inse i am respunsu:

Nu me ducu io de la oi,
Cà-i departe pan' la voi;
Nu scéu calea de aci,
Si me temu c'asiu rateci.

De-mi lasu turm'a singurea,
Voru buí toti lupii 'n ea;
Meii mei toti voru perí,
Turm'a mi s'a prepadí.

Ce sè cautu io la nunta,
Candu mani'a-mi nu se ciunta,
Cà vedu tiér'a in rea dóga,
Pe multi sluga la dêrlóga?!

Nu me ducu din tíera-afara,
Cà mi-ai dá mancare-amara :
Loboda, sciru si urdici,
Par' c'asiu fi unu pricoliciu.

Nu mi-ai dá 'n veci, ce mi-asiu cere,
Ce-asiu primi io cu placere ;
Nu mi-ai dá nici de poména —
Mamaliga si tocana.

Si de cele ce mi-ai dá,
Io stomaculu mi-asiu strică ;
Cà mi-ai dá de aldamasiu
Totu *gulasiu si papricasiu*.

Dar fratele Pista nu se lasà cu una cu
dóue. Ci me chiamà de nou, spunendu, cà déca
voiu merge, voiu capetá câte *cinci zgloti pe di*.

Dar io i-am respunsu :

— Chiamà, frate Pista, némurile tale la
Pesce, cà io nu-su de viti'a ta! Ce asiu face io
acolo intre straini? Omulu adevèratu tiene cu
ai sei, si, nu-si baga lingur'a unde nu-i ferbe
óla. Dar déca chiar vrei pe cine-va din nému-
lu meu, cauta noroculu la altii! Vei gasí nesmin-
titu si intre noi ómeni de panur'a ta. Si io cu-
noscu câti-va. I-asiu puté si numí, dar me temu
sè — nu m'audia.

Dieu, domniloru, ne rarimu pe di ce mer-
ge. Incetutu cu incetulu se alege grâulu din ne-
ghina, oile stricate de calbasa iesu din turma.
Me temu, cà déca va urmá totu asié, in sfi-
ritu numai nei ciobanii de la oi vomu remané
Romani curati. Numai noi n'omu parasí
turm'a.

Hei! n'ar fi asié turma frumósa in siepte
tieri ca turm'a nóstra; cà-i mare, are locu in-
tinsu pentru pasiune, si e vênjósa ca nici un'a.
Numai déca si ciobanii ei aru fi toti nesce fle-
cài buni si cu consciintia; ér nu multi nesce
becisnici, cari se baga la ori ce stapanu reu —
pentru o simbria buna.

Déca ciobanii sunt buni, nu ve temeti sè
piéra turm'a, cà ei o ferescu de tóte relele; o
opera de lupi si o ducu la pasiune buna.

Dar déca ciobanii unulu câte unulu o ieu
pe picioru, vediendu cà vinu lupii, cari si pe ei
i potu prepadí, cine sè apere atunce biét'a tur-
ma parasita?

Si déca ciobanii nu se ingrighescu nici
macaru de pasiune buna, si nu li pasa decátu

numai de stomaculu loru, si se retragu unde-va
intr'unu anghiuletiu la vr'unu *osu de rosu*; cine
va conduce atunce turm'a?

Asié apoi de multe ori biét'a turma re-
mane a fi condusa de câte unu *magariu*. Amu
patitu-o câte odata!

Io sum Nitiu ala care
Nici-su domnu micu, nici-su mare ;
Ci numai Romanu ploatu,
Dar Romanu adevèratu.

Am unu fluèru si o straitia,
Dar in straitia nici o graitia,
Nici bancute, scurte, lungi . . .
Nu-su cu doi bani in trei pungi.

Sum saracu si n'am ce perde,
Cà-su Romanu de celu mai verde ;
Dar liniscea mi-i destula . . .
Nu-su cu musc'a pe caciuila.

Sum unu ciobanasu calicu,
Pe sub sóre n'am nimicu ;
Inse pentru cinci zgloti buni
Nu-mi vèndu muntii mei strabuni.

E reu de serman'a turma, déca ciobanii ei
nu sunt de tréba. In stare cam de acést'a se
afla si turm'a nóstra.

Vinu lupii din tóte partile, si ciobanii
pré intiepti — ce facu? Sè cèrta intre sine.

Nu-i intielegere intre ei, ca 'n palma. Ce
dice unulu, altulu nu primesce, si numai pen-
tru cà n'a esitu din capulu lui.

Unulu trage „hoisu“ altulu „cia“, si a-
sié turm'a ratacesce in tóte partile, pe cà i strim-
be, si o parte mare din éa se prepadesce.

Dar sciti pentru ce se cèrta ei? Pentru cà
toti voiescu sè fia poruncitori. Câti-su, toti vrei
sè fia ei ciobanii de frunte. Nici unulu nu re-
mane ciobanelu. Macaru cà multi n'aru fi buni
nici de — ciobanei!

Mei ciobani ai turmei nóstre,
Mai slabiti din cèrt'a vóstra ;
Piéra vorb'a de nimica,
Stingeti ur'a, cada clic'a!

Pana voi ve totu certati,
Vinu toti lupii blastemati ;
Si vedé-veti cà la urma,
N'o sè mai aveti nici urma.

Pana dara nu-i tardiu,
Puneti pismeii vóstre frfu ;

Faceti-ve frati de cruce,
S'aiba turm'a viétia dulce!

Audu, cà e reu in tiéra. Se dice, cà nu sunt bani. Ast'a nu-i noutate la noi, nici nu-i asié tare reu; celu pucinu unii strengari nu se voru mai puté imbogati din sudórea poporului. Dar acea ce se mai vorbesce, cà adeca mai avemu si datorii inspaimantatórie, in adeveru me imple de mila pentru bietii ómeni — *ce ni-au datu bani imprumatu.*

Dar déca io asiu fi sfetnicu pe langa imperatulu, asiu puté sè scapu usioru tiér'a din prepasti'a acést'a.

Ce-i tiér'a? O turma. E bine, ce face ciobanulu déca vede, cà turm'a lui se afla in dóga rea? Ispitesce, cà óre ce scadere au oile sale? Dóra pasiunea nu-i buna? au ap'a e stricata? Séu aerulu nu-i priinciosu? Si déca se convinge, cà un'a ori alt'a nu place oiloru sale, o indrépta spre binele si pe placulu loru, *alu tuturora, ca tóte sè fia multiamíte.*

Déca vede, cà vr'unu berbece isbesce cu córnelé sale in cutare óia mai slaba séu mioritia tinerea, mi ti-lu lovesce peste nasu sè siéda molcomu, cà Dummedicu a facutu pe tóte asemene, si a datu *tuturora asemene dreptu*, sè traiéscu.

Asié apoi oile lu-au in dragu, si i dau bu-curosu din ce-au: lapte si lana.

Acést'a e sfatulu meu!

Dar cine ar mai ascultá si de mintea ciobanului?

Tiér'a-acést'a-i ca si-o turma,
Unde jafulu nu se curma,
Cà ciobanulu oiloru
Dede turm'a lupiloru.

Tiér'a-acést'a-i ca si-unu iedu,
Unde pureci multi mi-siedu;
Fia-care pisca reu,
Si nu-i prinde nime dieu.

Tiér'a-acést'a-i ca si-o óia,
Unulu si-altulu o despóia;
Ea se uita cu rabadare,
Cum o tunde micu si mare!

(Cortin'a cade.)

Iosifu Vulcanu.

Turnu romanu la Turnu-Severinu.

— A se vedé ilustratiunea de pe pagin'a 313. —

Pe totu teritoriulu locuitu de Romani nu este unu punctu mai interesantu decâtu Turnu-Severinu.

Anim'a nóstra salta de bucuría candu cal-càmu pe acestu pamentu classicu; ne simtimu mai fericiti, cà putemu sè gustàmu aerulu de acolo; si totu internulu nostru se petrunde de o pietate suprapamenténa, vediendu acelu locu stramosiescu.

Acolo a intratu Traianu in Dacia, acolo a ziditu monumental'a ponte peste Dunare, pe care si-a trecut óstea in aceste tieri. Se mai vedu si astadi ruinele antice; candu ap'a e mica, se mai potu zarí si acuma stêlpii colosalei punti, totu atâte statue neperitórie ale gloriei stravechi . . .

Êr pe malulu Dunarei lumea sciintifica admira si acuma drumurile construite de legiunile lui Traianu, drumuri cari de optu-spre-diece secolu vestescu artca romana si cari de atunce sunt unicele in acele locuri; le admira si privesce cu uimire zidirile facute pentru pazirea drumurilor si ruinele fortificatiuniloru de la Turnu-Severin, puse acolo pentru a impliní rolulu de sentinele ale punti.

Ilustratiunea nóstra din nrulu de fatia represinta unu asemene turnu, care stà la Turnu-Severinu pe stanc'a malului, si privesce cu fala spre siesulu ce se 'ntinde inaintea lui, elu a suportatu vijeliile a optu-spre-diece secolu si totu-si n'a peritu . . . totusi mai esiste inca turnulu lui Severu.

Oh! de ar sci vorbí acestu turnu, câte scene de marire nationala ar puté elu sè ne povestéscu, incependu de la Traianu si pana 'n timpurile din urma!

Si ce bine ar fi, déca turnulu acést'a ar sci vorbí! Stranepotii lui Traianu s'aru insulfeti pucintelu, s'aru desceptá din letargí'a in care se afla acuma, si s'aru indemná a urmá calea strabuniloru.

Dar turnulu tace, e mutu. Unu graniceru stà pe cóst'a lui. Elu e sentinel'a malului. Ochii lui pazescu Dunarea, pe care fuge unu vaporu cu sute de caletori. Êr de a supra turnulu croncanescu ciórele, si vreu sè se asiedie spre elu, unde si-au cuiburile.

Unde odinióra vitejii ostasi ai lui Traianu paziau Dacia, acolo adi ciórele au resiedin-ti'a loru.

Serenada.

Pana la tine vócea-mi duiósa
Sbóra pe ventu,
Si-a mele lacrimi, dulce frumósa,
Udu alu meu cantu!

Intréba nóptea ce lumea-ascunde
Sub velulu seu,

Eu fara tine peste abise
Gemu obositu!

Singuru pe valuri, te chiamu, iubita,
La sinulu meu!
Flórea junetii mi-i oflita
De dorulu teu!

Ah! vino, vino, pana e nópte:
Ardiendu te-acceptu,

Turnu romanu la Turnu-Severianu.

Ea scie dorulu ce-acum petrunde
Sufletulu meu!
Unde esti óre, in care lume
Te retacesci?
Vr'unu sboru de angeri acum ti-spune
Sè me iubesci?

P'ale loru aripi de dulce vise
Ei te-au rapitu

Pana candu diorii d'a nóstre siópte
Nu se desceptu!
Laculu sub malu-i numele-ti suna,
Saltandu usioru;
Florile, stele, umbre si luna
Te chiamu cu-amoru!

Asta tacere de e tradare
Din partea ta:

Sufletu-mi cere dreptu resbunare:
Nu me uitá!

In mantii albe diorile blande
Acum aparú;
Luna si stele tremuru prin unde
Si 'ncetu disparu!

Vino, puterea me parascesce
Si cu-álu meu cantu,
Laculu in sinu-i ne invelesce,
Ca 'ntr'unu mormentu!

Elena C. Eleuterescu.

Despre misteriiile naturei.

(Fine.)

Inse la o mésa bine arangiata, unde bucatele sunt bine pregatite, omulu se asiédia la mésa cu óre-si care placere, spre a manea din bucatele bine pregatite; chiar si déca laboratoriuu chemicu nu poftesce, totusi omulu are gustu celu pucinu a privi, ceea ce face o impresiune a supra simtiuriloru.

Unu scriitoru dice, cá: simtiulu este organulu frumsetiei, si sciinti'a frumsetiei este art'a, prin urmare simtiulu este organulu artei. Mai de parte dice: cine n'are simtiu, nici nu se bucura de frumseti'a artii!

Precum totu corpulu omului se schimba pe totu secundulu, asiá si stomaculu inca urmédia aceea-si schimbare.

D. e. vedemu, cá stomaculu unui copilu de 2 ani nu póte mistuí alimentele, pe care le mistuesce stomaculu unuia de 10 ani; caus'a este, cá facultatea fortieloru la celu de 2 ani este cu multu mai mica decâtu la celu de 10 ani. Si ca sè se convinga cineva, n'are decâtu sè faca esperintia, ori si care cine va fi unu capu de familia si va voi sè se convinga, n'are decâtu sè dea pruncului seu de curendu nascutu in locu de lapte, alte alimente, si se va convinge.

Dara de si se facu mari schimbàri in stomaculu nostru, totusi elu e mai bunu chemistu decâtu chemistii din evulu mediu, cari au vrutu sè faca si din feru auru si n'au pututu, de si li se promisese premii mari de catra toti aceia, cari voiau ca tóte metalele sè fia numai auru; inse tóte a fostu in desiertu.

Inse stomaculu nostru e in stare a face din totu ce-i comestibilu, d. e. din carne, lapte, óua, fasole, casiu, plante, póme, cu unu cumentu totu ce-i comestibilu, carne de omu sim-

titóre, pentru cá elu are o putere chemica asiá de mare, in cátu e in stare sè macine si albusiulu de ou inghiegtu.

Inse materiele pré grase nu este in stare sè le macine, pentru aceea natur'a s'a ingrigitu si a creatu unu altu fabricantu, numitu ficatulu, care fabrica veninulu din diferitele substantie, cari se afla in sange adusu de catra vena *porto*, unu altu este glanda *paneratiea*, care éراسi secreta unu sucu numitu suculu pancreaticu. Atátu veninulu, cátu si suculu pancreaticu se vérsa printr'unu canalu in intestinulu duodenu si ajuta la mistuirea grasimeii.

Asiá dara materiele grase se disólva prin ajutorulu veninului si a sucului pancreaticu. Alimentele azotóse se disólva deja in gura prin ajutorulu salivei, éra cele neazotóse le macina stomaculu prin ajutorulu principului numitu „pepsina.“

Amu vediutu, cá omulu inspira oxigenu si azot, inse candu respira, respira carbon si azot.

La plante intocmai ca si la omu putemu considerá radecin'a ca anima, éra tiesatur'a celulara cu unu adevratu laboratoriu chemicu, in care se forméza tóte substantiele azotóse. Umediél'a din pamentu, care tiene in disolutiune diferite substantie hranitóre, este absorbita de catra radacina in urm'a legei de *endosmosa* si *exosmosa*, descoperita de catra celebrulu botanistu francesu Dutrauchet; astfelu umediél'a se redica din stratu in stratu sub numele de seva, pana ce in fine ajunge la foi, ací in contactu cu aerulu atmosfericu se modifica, precum se modifica sangele omului in plumani, adeca o parte se evapóra, cealalta care a mai remasu se schimba cu totul.

Seva astfeliu schimbata, descinde prin tóte ramurile plantei, si ia cu sine acidulu carbonicu, pe care lu-afla in clorofila descompusu, prin una din nazele solare si care este radi'a violeta. Astfeliu seva incarcata de acidu carbonicu (co^2) hranesce tóta plant'a. Si precum sangele oxigenatu se preface in carne, asiá si seva incarcata de acid carbonicu, se preface in fibre si vase, si aceste in adevratulu lemnu care ne dà focu pentru pregatirea alimenteloru nóstre. Pentru cá dupa cum dicu multi, „omulu se deosebesce de animale prin focu;“ fiindu cá omulu si-gatesce alimentele prin ajutorulu focului; ér animalulu si-mananca prad'a sa fara de a mai avé lipsa ca sè si-o pregatésca la focu.

In urma mi-voiu face unu micu resumatu a supra amorului, si voiu dice, cá si elu este

unu misteru alu naturei, nu numa' pentru omu, ci chiar pentru totu ce esista vetiutoriu si vegetalu; inse acestu daru la unii este datu cu o mesura mai mare, éra la altii cu o mesura mai mica.

Dar fórte justu amu lucrá cu totii, candu n'amu fi petrunci numai de amorulu domnisióreloru, ci acestu daru sè fía desvoltatu in noi si catra natiune, pe care o vedemu cà declina pe di ce merge. Sè fimu patrunci de amorulu diferiteloru mijlóce, prin cari amu puté aperá si ajutá pe poporu; sè fimu petrunci de amorulu mamei naturi, in óre-care díle, dicédu: esti incantátóre, esti farmecátóre, esti desfátóre pentru noi mama natura, càci astadi putemu sè fimu atátu de fericiti, a gustá din darurile tale sante, cari sunt fericirea poporului romanu! Astadi pentru noi esti frapatóre si veselítóre, pentru cà suntemu patrunci de lucrurile tale, si ne cunóscemu chiamarea.

Intru adevéru tóte lucrurile mamei naturi sunt farmecátóre, pentru cà natur'a in fia-care productu alu ei, a lasatu sè fía o armonía atátu de perfecta, incátu nici unu architectu, nu ar fi in stare pe lume ca sè compuna unu lucru asiá, dupa cum l'a facutu mam'a natura, si fia-care productu alu ei si-are scopulu si functiunea sa determinata in totu cursulu esistentiei sale.

B. S. Moga.

Filoxera.

Sunt mai bine de diece ani de candu acésta insecta, ucigátória de víi, a aparutu in Francia pe malulu stangu alu Garonei, si s'a latitu apoi mai peste tóte víile din Francia, strabatandu si in Svitiera.

Perderile causate agricultoriloru francesi, s'au ridicatu anulu trecutu la sum'a de 250.000,000 franci.

De indata s'a insarcinatu ómeni competentí, sè caute mijlócele de a o starpí séu a-i impedecá invasiunea; Adunarea nationala a votatu si unu premiu de 300,000 franci, acelui ce va gasí acelu mijlocu.

Din nenorocire, totu ce s'a propusu pana acum nu a produsu rezultate satisfátóre.

Unu congressu internationalu s'a tinutu anulu acest'a la Montpellier, care s'a ocupatu cu cestiunea starpirei filoxerei. S'a constatat, cà acésta insecta se propaga prin vâi si nu trece nici odata peste munti si cà prefera pamenturile petróse si compacte. S'a discutat, apoi, in congressu, a supra acestoru dóue ces-

tiuni: 1° déca ból'a este indigena séu importata, 2° déca insect'a este caus'a séu efectulu bólei. Opiniunea generala a congressului a fostu, cà insect'a este caus'a bólei si se crede cà ea a fostu adusa din America. In ceea ce privese mijlócele de stârpire a insectei, congressulu a recunoscutu, cà nu se póte sperá multu de la diversele insecticide intrebuintiate pana acum, si cà ar fi cu cale sè se adopteze mesuri cu multu mai radicale. Unulu dintre membri a propusu sè se faca, intocma precum se face in contra bóleloru de vite, adeca sè se smulga tóte víile in cari se declara bóla; si crede chiar cà ar fi necessaru sè se circumscrie puntele atacate cu zone de pamentu necultivat. Inse cheltueele ce ar ocasioná aceste mesuri, sunt asiá de enorme, pentru cà aru trebui sè se faca o multime de espropriári, in câtu nici unu guvern nu ar indrazní sè le propuna.

Unu mijlocu practic, intrebuintiatu cu succes de unu proprietaru de víi, numitu Louis Faucon, este acel'a a inundatiunii. In 1869, ví'a sa, in marime de 20 hectare, fu atacata de filoxera asiá de tare, in câtu a scosu numai 35 hectolitru de vinu, in locu de 925 ce scotea mai inainte; atunci elu si-inundá ví'a in timpu de 40 díle. In 1871 a scosu 460 hectolitru, in 1872, a scosu 849 hectolitru si in 1874 aprópe la 1200 hectolitru. Acésta esperintia a datu unui ingineru ide'a de a propune sè se construésca unu canalu derivatu din Rhône, care ar puté inund'a peste 80,000 hectare de pamentu, si care ar custá 87½ milióne de franci. Dar acésta ar face ca numai a 25-a parte din teritoriulu vivicolu sè fía scapatu de epidemia, pe candu este interesu sè fía scapatu câtu se póte mai multu.

In fine s'a mai facutu esperintiele urmátóre: s'au hultuitu víi betrane francese atacate de filoxera cu muguri americani sanetosi si inversu s'au hultuitu butuci americani atacati, cu muguri francesi sanetosi; in amendóue casurile hultónele s'au prinsu bine si butucii nu au mai suferitu de filoxera. Prin o a trei'a esperintia s'a vediutu, cà o vía ce se stêrpise din caus'a filoxerei, fiindu replantata parte cu butuci francesi, parte cu americani, acesti din urma s'au prinsu, ér cei d'antâi au muritu.

In anulu acest'a, comissiunea filoxerei si-va continuá cercetârele sale. Ministeriulu comerciului si agriculturii Republicei francese a pusu la dispositiunea acestei comissiuni, sum'a de 10,000 franci pentru a-i usurá cercetârele.

A. L.

Studie istorice a supra educatiunii si instructiunii.

V.

Cu 'nctarea Republicei, incepe o epoca noua atatu in vieti'a publica a Romaniloru, catu si 'n educatiunea si instructiunea junimii. De si 'n acesta epoca educatiunea si instructiunea s'au pusu mai multu pe tere-mulu unei instructiuni publice, cu tote aste nu mai esista tendinti'a, dupa care se desvoluta acelu nobilu simtiementu si acea virtute romana, ce fusesera odiniora strinsu legate cu vieti'a statului.

Desvolutarea junimii in sensu nationalu se negli-giase cu totulu si fu chiaru parasita.

Inse ceea ce caracteriza mai cu deosebire acesta epoca este, ca desvolutarea sciintifica si artistica a in-structiunii romane a luat o progresiune 'nsemnata, d'a- ceea se si numesce 'n istori'a culturii „epoc'a de auru,“ mai cu sema supt Augustu, cu mortea caruia se si 'nchiaia.

Junimea frecuenta acum scol'a gramaticiloru si a retoriloru mai de timpuriu, cu tote ca basea instructi-unii, adica 'nvetiamentulu primaru, remasese totu aceea, si numai metod'a fu 'n parte indreptata.

Ceea ce avemu de observatu este, ca geometri'a care avusese inainte putina valore, se considera acum ca unu obiectu de preferinta: asemenea se punea acum multa valore pe musica si orchestrica.

Educatiunea femenina mai cu deosebire suferi o completa preschimbare disparendu simplicitatea vechia, casnicia si virtutea, cu tote ca mai existau inca fami- lie onorabile, cari apretiau multu disciplin'a si mora- litatea.

Chiaru imperatulu Augustu avu grija ca sic'a si nepotele sale se scie a torce.

Esercitiile gimnastice n'au fostu nici odata apre- tiate la Romani ca la Greci, pentru-ca Romanii consi- derau gimnasiurile grece mai multu ca locuri de adu- nari pentru cei lenesi, si mai cu sema nuditatea gim- nastica era repugnata multu de decorea romana.

Catu pentru exercitiulu puteriloru fisice, intarirea corpului si suferirea veri-carei nevoi, Romanulu cautu, in primii timpi, precum scimu, a dobandi tote aceste in lageru, prin servitiulu militaru.

Inse acesta epoca, reformandu multe alte mora- vuri din vechime, a facutu preschimbari si 'n acesta.

Esercitiile gimnastice, acesta parte importanta a culturii elenice, incepu a se 'ntroduce acum si la Roma- ni; celu putinu junii Romani faceau cate odata diferite esercitie gimnastice pe campulu lui Marte. Asemenea se 'ntrodusera si 'n alte orasie gimnastice si palestrine seu scole de scrima.

D'o importantia remarcabila, care merita o deo- sebita atentiune in privinti'a instructiunii, este si alu doilea stadiu alu monarchiei sub imperatorii Nerva, Traianu, Adrianu si Antonini, stadiu pe care istori'a politica lu-numesce „cea mai fericita epoca a imperiu- lui romanu“, istori'a culturii, „epoca de argintu“, care se inchiaia cu mortea lui Adrianu.

Barbatii eruditi si cu simtieminte nobile din a- cesta epoca, intrandu in bune relatuni cu suveranii Romei, gasiau printr'insii mijlocele cele mai eficace d'a influinti'a a supra partii morale si intelectuale a edu- catiunii.

Instructiunea publica se desvoluta din ce in ce

mai multu. Numerulu catedreloru publice se mari intr' unu modu considerabilu.

Serierile lui Cintilianu, Tacitu si Pliniu celu tineru sunt pline de note caracteristice din acelu timpu.

Demnu de tota stim'a. in privinti'a umanitatii, este ca 'n acestu timpu adeca de la venirea lui Nerva (96 dupa Christu), statulu luu sub protectiunea si in- grigirea sa, copiii omeniloru sermani, precum si pe orfani, sustinendu-i cu spesele publice prin orasiele Italiei.

In acesta privintia se distinsu mai cu deosebire marele imperatu Traianu, ale carui merite ni-le demon- stra Pliniu in panegiriculu seu.

Adrianu, mai cu sema, fiindu amicu alu palimatiei antice si alu gramaticiei, era celu mai zelosu protectoru alu sciintiei: astu-felu nu-i scapa din vedere a intro- duce scole chiar in cele mai departate provincie ale im- periului.

In cursulu elementaru, se adoptase in acestu timpu o metoda mai practica si mai espeditiva de catu cea vechia. Baiatulu romanu trecea acum rapede inve- tiamentulu elementaru pentru a se impartasi catu mai mai curendu de frumocele daruri ale poesiei si artei oratorice.

Nu mai putinu protegea instructiunea publica si Antoniu Piu, care fundu, in onorea sociei sale Faustina, unu institutu pentru fete sarmane. Esemplulu seu fu urmatu si de Alesandru Severu. (235 d. Ch).

In timpulu acest'a junimea romana frecuenta multu mai de timpuriu scolele gramaticiloru, in cari se espicau poesii si se faceau esercitie regulate in recita- tiune si declamatiune, afara d'aceste, se mai adaugeau music'a si desemnulu; pentru completarea ramureloru instructiunii.

Dupa terminarea acestoru studii, elevii romani intrau in scol'a retoriloru, cari se numiau deja atunci „professores eloquentiae“. Aci, deschidendu-se unu vastu campu amatoriloru de declamatiune, clasele aceloru profesori erau forte frecventate. Si in fine, junimea stu- diosa mai asista si la conferintiele filosofiloru, carii din timpulu lui Seneca se ocupau cu subtilitati, cu diferite vascociri geometrice si gramatice.

P'aceste fundamente era stabilita educatiunea si instructiunea pana in timpii cei mai din urma ai im- periului.

Inse nu trebuie se trecemu din vedere, ca propaga- rea luserii atatu in vieti'a privata catu si in cea pu- blica, avid'a cautare de placeri, precum si enervarea spirituala, causata prin vieti'a cea imorala: tote aceste aveau consecintie forte vatematore pentru cultur'a junimii.

Juvenale, inghimpatorulu satiricu si severulu mo- ralistu, biciuiesce aspru absurditatea parintiloru. Persiu asemenea critica mai cu sema negliginti'a junimii in frecventarea scolei.

Astu-felu, cu caderea imperiului, incepu din ce in ce mai multu se dispara studiile fundamentale, si in genere tote tendintiele curatu sciintifice, inlocuindu-se cu amagitori'a aparintia si cu van'a cautare a unui lim- bagiu artificialu si bombasticu.

Precum incepu in Grecia decadinti'a activitatii morale si a productivitatii spirituale, prin caderea suc- cesiva a puterii natiunii si a independintii politice, totu astu-felu s'areta si la poporulu romanu din ultimii seculi ai imperiului, dupa cum dice si Schwarz in

scrierile sale istorice: „simburile vietii eră usca tu si stricatu, pe candu exteriorulu se tinea inca in splendóre.“

Cu acésta, terminămu privirile nóstre atátu istorice câtu si sciintifice a supra educatiunii clasice la Greci si Romani.

Facéndu aceste studie, amu crediutu si amu avutu in vedere a reaminti acele nobile simtieminte si virtuti, ce inspirau, mai cu séma strabunii nostrii Romani, cu atát'a interesu si cu atáta afectiune, copiiloru lor prin pretiós'a arte a educatiunii.

Ar fi multu de doritu, credemu, ca si parintii romani sè imite pe strabunii lor, mai cu séma pe aceia din primii timp, in cari junele Romanu esiá din familia, pentru a intrá in viéti'a publica, inarmatu cu preceptele si exemplele tatalui si ale mamei, precepte si exemple cari singure au acea putere magica d'a conduce neclintitu pe cetatieni p'adeverat'a cale a patriotismului si demnitátii.

Inse, din nenorocire, trebue sè recunóscemu, cà déca ne plangemu adesea de lips'a de patriotismu si probitate, acésta naturalminte nu provine de câtu din singur'a impregiurare, cà parintii facu câte-odata pré multa economia in timpu, séu, fia-ne permisu a ne esprime astu-felu, sunt pré comodi d'a sacrificá o mica parte din timpulu lor disponibilu, spre a sè ocupá si singuri cu educatiunea copiiloru lor.

Este dar una din cele mai mari gresieli ale parintiloru d'a lasá intrég'a sarcina a educatiunii copiiloru lor a supra guvernantelor, cari la noi, din nenorocire, sunt mai tóte straine, si cari prin urmare nu potú inspirá nici odata junei romane si junelui romanu simtiemintele si preceptele pe cari le potú inspirá o mama si unu tata romanu.

Maria I. Casabianu.

R e s p u n s u

la critic'a dlui I. G. Baritiu a supra opului meu „Margaritarie.“

(Fine.)

Compatimimu pe D. B., cà cu tóte, cà a trecutu prin „Marg.“ n'a aflatu intre ele:

„Este timpu de-a face glume, este-a fi si seriosu;
Celu ce-aceste le confunda, ni se face odiosu!“

„Opulu intregu nu scimu cum sè-lu numimu . . .“

In botezu opulu a capetatu numele de „Margaritarie“, numésca-lu asié si D. B. mai alesu déca nu scie cum sè-lu numésca altminte!

„Observarea . . . cà opresce retiparirea . . . ni pare . . . nerationabila, mai alesu pentru o carte, ce este menita a servi ca estrasu sublimatu de intieleptiune, morala si estetica.“

Déca asiú avé de a responde numai D. B. i-asiú întorce arm'a in contra dsale: „Sè-si afle fie-cine, si sè-si culéga elu insu-si sententii originale si sciintia, fara de a imprumutá de la altulu“, si atunci retiparirea ar fi devenitu superflua — dupa D. B. ! Dar fiindu cà ne aflămu — cu responsulu — in faci'a O. P. cetitoriu, dechiarăm de nou, cà retiparirea, cu permisiunea autorului, va fi iertata cu tóta prevenint'a si bucuri'a. Si póte se va si retipari, mai alesu cà acum si D. B. are gratiositatea de a recunósce, precum vediuramu, cà

„opulu e menitu a servi ca unu estrasu sublimatu de intieleptiune, morala si estetica“, de nu cumva glumescé era.

„Compatimimu pe scolarii unui profesoru de gimnasiu, care este in stare a scrie o astfelu de constructiune: „Stim'a cea mai mare inse o meritéza lucrării acei rari, cari redicandu-se peste materialismulu si trivialitátile lumesci, si innaltiandu-se in regiunile sublime a sciintieloru, a classicitátii, prin opurile — produsele ingeniului seu — ne respandescu regulele vietii morale si preceptele salutarie a filosofiei practice, — si prin aceste ei insi-si eterniséza memori'a prin monumente in veci durátore.“

Ce are de compatimitu D. B. in constructiunea asta? nu ne spune; noi presupunemu, cà i se pare cam lunga. De am aflatu caus'a compatimirii, apoi sè scia D. B. cumca: „Non sunt longa quibus nihil est quod demere possis.“ Nu totu-de-una ne potemu esprime ideile per: „veni, vidi, vici.“ Ci de multe ori séu din necessitate, séu din bunulu nostru placu intretiesemu in constructiuni frase, tropi, metafore s. a. cari facu frumseti'a limbei, dar' totu odata amplifica propusetiunile si lungescu periódele. Despre ce se va convinge D. B. din urmatórea constructiune a celui mai mare oratoru, a lui Cicerone: „Plus apud me antiquorum auctoritas valet, vel nostrorum majorum, qui mortuis tam religiosa jura tribuerunt; quod non fecissent profecto, si nihil ad eos pertinere arbitrarentur: vel eorum, qui in hac terra fuerunt, magnamque Graeciam (quae nunc quidem deleta est, sum florebat) institutis et praeceptis suis erudierunt: vel ejus, qui Apollinis oraculo sapientissimus est judicatus; qui non tum hoc, tum illud, ut in plerisque, sed idem dicebat semper: animos hominum esse divinos; iis que, cum e corpore excessissent, reditum in coelum patere, optimoque et justissimo cuique expeditissimum.“ E, si sè me créda D. B., cà constructiunea ast'a cu multu mai lunga decátu a mea, de 2 mii de ani de nimenea n'a fostu impugnata, ei numai admirata; dar asta-data póte nu va incungiurá compatimirea D. B. !

„Fiindu cà versicatoriulu n'a aflatu cu cale a anotá la capetulu fia-carui stiehu si numele classicului din care l'a versificatu, precum o-a facutu la cele 505 margaritare latine . . .“

Cátu de réu a consumatu D. B. lectur'a „Marg.“ ! In prefatiune e scrisu apriatu, cà „am adausu si testulu originalu latinu, ér in „Adausulu la „Marg.“ se dice „cà acela cuprinde indigitarea testului originalu clasiecu (pe care se baséza „Marg.“) dupa numerii corespandietori.“ Si totusi D. B. dice, cà n'am aretatu numele clasiciloru din cari sunt facute „Marg.“ Ací a venitú rëndulu pe noi, si pe toti cáti au cetitu „Marg.“ cu atentiune, sè-lu compatimimu pe D. B. care dupa tóta consumarea lecturei, nici cunoscinti'a cea mai primitiva, conditiunea „sine qua non“ la apretiarea „Marg.“ nu si o-a pututu castigá. Dsa adeca nu scie, cà „Marg.“ sunt prelucrarea ideiloru sublime culesu din autorii classici, cari se numescu in „Adausu“ la loculu seu, nu scie cà „Marg.“ corespundu citatiuniloru clasice si viceversa, nu scie cà „respondent prima secundis.“ E, si pe langa tóta ignorantia ast'a infiorátore D. B. face critica inplacabila a supra „Marg.“ !

„ . . . filosof'a, morala si religiunea . . . se néga un'a pe alt'a si traiescu in cea mai mare discordia . . .“

Póte in capetele unoru epicurei sofisti, si a le unoru moralisti bogoti, fanatici, se néga un'a pe alt'a;

dar filosofi'a sanetósa, si religiunea si moral'a pura la filosofi cei adeverati stau in deplina armonia; precum la Cicerone in cartea de „officiis“, de „Amicitia“, si in „Paradoxa ad Brutum.“ s. a. Asemenea Hor. cu multa ingeniositate impaca filosofi'a cu moral'a si religiunea in opurile sale admirabile. Noi vomu face câte-va citate din „Libri Carminum IV“ a lui Hor. a) filosofice: Libr. I od. IV v. 13—14. „Pallida mor saequo pulsat pede pauperum tabernas, Regumque turres.“ L. II od. XIV v. 27—28. „Nihil est ab omni parte beatum.“ L. III od. XXX v. 6. „Non omnis moriar, magnaue pars mei vitabit libitinam.“ L. IV od. VIII v. 29—30. „Dignum laude virum musa vetat mori: coelo musa beat.“ — b) religioso-morale: L. I od. II v. 25—26. „Quem vocet Divum populus ruentis imperii rebus?“ — L. III od. XXIV v. 51—52. „Eradenda cupidinis pravi sunt elementa.“ — L. IV od. IX v. 50. „Pejusque letho flagitium timet.“ — L. III od. VIII v. 6—7. „Voveram dulces epulas et album Libero caprum.“ — L. I od. XXVIII v. 23—25. „At tu, nauta, vagae malignus ne parce arenae, ossibus et capiti inhumato particulam dare.“ — Din aceste pucine inca póte vedé celu nepreocupatu: cà filosofi'a, religiunea si moral'a nu se eschidu un'a pe alta, cum dice D. B., ci traiescu in buna armonia.

„Consoci Dta D. profesoru o viétia sociala neomenésca?“

La ast'a intrebare captiósa lasàmú sè-i raspunda D. B. furnicele, vespilii, albinele, turturelele, porumbii, cocórele... si mai multe soiuri de animale, cari traiescu o viétia sociala; dar aceea nu-i omenésca.

„Nu 'n desiertu cantamu marire Domnului pré esaltatu; Vaile si muntii falnici ne respundu cu echo 'nalto.“

„Aici éra nu intielegemu — dice D. B. — cine este pré esaltatu? Domnulu, vaile, muntii séu echo?“

Déca nici atât'a nu intielege D. B., apoi de nou lu-compatimimú; intrebe de unu pruncu mai desceptatu din scólele elementarie, si i va resolvá enigm'a.

„Paripulu“ e o bestia, pe care nu o cunós-cemu...“

Ce feliu de bestia e „paripulu“ câtu de lamuritu se esplica in versurile:

„Junculu cerbicosu cu timpu se face bou de plugaritu;
Ér paripulu celu buiestru calu de hamu, de calaritu.“

Si D. B. nu pricepe totusi ce-i paripulu?! Cuventulu paripu (calu infocatu, neimblanditu) se folosesce in multe parti locuite de romani, dar ce sè faci? déca inaintea D. B. e o bestia necunoscuta! Dar déca ar cetí dsa pe Enniu: „At tuba terribili tonitu taratantara dixit.“ Ce ar dice la: „taratantara“?! Credemu inse, cà nu-si va sfarmá capulu cu Enniu, unde póte ar da peste mai multe bestii necunoscute, càci Enniu dice: „Licuit, semperque licebit nova formare vocacula...“

Amu puté face si mai multe observatiuni la critic'a provocatore a D. Baritiu, dar despre o parte credemu: cà O. P. care are nobil'a misiune de a decide in cause de feliu lu acest'a ca unu jude impartialu, din cele premise si va puté castigá deplin'a cunoscintia a causei subversante; ér despre alta parte speràmú, cà totu din cele premise si-va cunósce D. B. pe fetulu seu bastardu, critic'a, se va lapedá cu grétia de ea, ca de „ucigalu crucea“; si va dice cu penitentulu: „Mea culpa“!

Satumare 1 iuniu 1875.

Petru Branu

protopópu si professoru.

SALONU.

Conversare cu cetitóriele.

— *Gleichenberg* 12 iuliu. —

Variatiunea e unulu din principalele elemente, care face viéti'a acésta — altcum plina de amaru si de suferintia — suportabila, care dà acestei vietii farmecu, si care contribue totód'odata fórte multu la inaintarea si desvoltarea némului omenescu!

Variatiunea spre reu, dà spiritului o elasticitate si putere multu mai mare decâtu aceea pe care o posede in stadiulu normalu; ér variatiunea spre bine, transforma cu totul fiinti'a omenésca, presintandu-i viéti'a in adeverat'a ei splendóre, izolandu-o de-si se 'ntielege numai momentanu — respective pe timpul câtu nu devine éراسi comuna — de monotoni'a vietii de tóte dílele si de necesurile ei!...

Astfeliu sosindu vér'a, omulu intocmai ca natur'a, incepe a simti necesitatea de variatiune; necesitate egala celei de respiratiune, si parasindu cancelari'a si paragrafiu, lasandu a casa necesurile, dorintiele, pana chiar si durerile inimei, ar mai lasá apoi la naib'a si politic'a, de nu l'ar urmari acésta pe dinsulu in totu loculu; pléca spre resaritu séu spre apusu, afara din tié-ra, câtu mai departe de casa, la vre-unu locu distinsu de natura si si de arta, pentru d'a traí aci unu traiu

nou, si pentru d'a procurá nesatiosului ochiu „variatiune!“

In acestu locu apoi omulu intr'adeveru cà respira mai usioru, cugeta mai liberu, si prin libertate-i orizontele cugetării lui se mai maresce, ba chiaru pare indefinitu, ilusoriu, ide'a de eternitate spontanu invia in elu, si acésta pentru d'a presintá cu atâtu mai invederatu ne'nsemnetatea traiului uniformu de tóte dílele, fatia de imosanti'a si grandiositatea — naturei!...

Si unu astfeliu de locu distinsu de natura si de arta e fara dubietate *Gleichenbergulu*, care, ce privesce romanticitatea intrece ori care alta baia de renume europénu, cà-ci acesta nu consta din sire de case regulate si nu compune o comuna compacta, ci edificiiile lui in forma de ville frumóse sunt resfrate irregularu intr' unu parcu ce se estinde peste coline si vai, ca nisce girlande de flori, resfrandu unu parfunu imbetatoriu; ér privighitóreá aci si-a claditu cuibulu si prin canteculu ei pare a imbiá aripi, pana si celei mai adormite fantasii!

In *Gleichenberg* ni-se pare a fi transpusi in tiér'a sórelui si a floriloru, — a cantáriloru si a fantasiei eterne!...

Viéti'a aici „curge 'n unde... curge 'n unde de cristalu!“...

Dar!...

Dar Gleichenbergulu si viéti'a d'ací e numai pentru celu sanetosu farmecatória si sublima, càci fantasi'a si placerea sbóra numai din spiritulu care locuesce intr'unu corpu sanetosu, asemenea si inim'a simte bucuria si desfetare numai déca corpulu e sanetosu, si asiá... eu nu pociu simtí nici o placere séu desfetare, morbulu a stinsu si cea mai de pe urma schintea de sperantia din peptu-mi, si inim'a-mi nu mai palpita, nu mai dá echo, remane indiferenta la ori ce feliu de variatiune, ne simtindu alta decátu durere si amarú, — si finti'a-mi amenintata din temelía e aci ca Tantalú, incungiurata de bucuria si placere far' a puté gustá din vre-una, e ca cersitoriulu in palatu; ér traiu-mi avissatu la melancolia si desperare... lipsitu de ori ce mangaiere!...

De darurile abundante a le naturei d'aici se incanta si are mai multu folosu cu deosebire poporulu alesu alui Jehova, fiindu acest'a mai tare representatu aici — sanetosu; si pana ce crestinnulu lu-onorédia cu ura si invidia, elu traiesce lumea alba — pe bani!...

Romani d'asta-data sunt fórte putini, se vede cà s'au dedatu cu durerea si nici cà mai cauta remediú!

Cerulu e totu seninu, music'a escelenta, teatru nu ne 'nsemnatu, petreceri de dantiu de 2 ori pe septemana in elegant'a sala de cura, pregiuru fórte interesantu pentru escursiuni, luxu mare, feméi — frumóse! cu unu cuventu totu e concentratu, ceea ce ar puté procurá ochiului desfetare si inimei placere, numai corpulu d'ar fi sanetosu, si... si de-asíu puté uitá — trecutul!...

„Peste Lethe de a-si puté trece.... plan-géndu!!...“

Traianu Popescu.

CE E NOU?

† **Deputatii romani**, a caroru alegere ni s'a impartesitu dupa esirea numerului trecutú, sunt urmatorii dni: Traianu Doda la Caransebesiu cu 3772 de voturi in contra lui Herglotz, carele a intrunitu numai 271; Iuliu Petricu la Zorlentiú s'a alesu cu o majoritate de 8 voturi, contra-candidatulu seu a fostu unu ungaru; la Sasca s'a alesu éراسi prin aclamatiune Stefanu Antonescu, asiá dara dsa este alesu in dóue cercuri; in Selagiu la Cehu s'a alesu Georgiu Popu cu majoritate de 168 voturi. Asiá dara dintre fostii deputati romani, la alegere cadiura: Babesiu si Stanescu, — nu si-au mai pusu candidatur'a: Antoniu Mocioni, I. P. Deseanu, V. Jurca, Gozmanu, Bonciu, Popescu si Bésán.

† **Statistic'a deputatiloru alesi**. Numerulu deputatiloru alesi e 382. Dintre acestia 311 apartienu partidei guvernamentale, 19 sunt Senyeisti, stang'a estrema are 29, si nationalii (Romani, Sèrbi si Sasi) 23. — Terminulu alegerii nu este inca publicatu in 23 de cercuri. In 9 cercuri nime n'a intrunitu majoritatea absoluta, ér in 2 s'a escatu bataia si astfel se va face alegere nóua. Jókai fu alesu in trei locuri, Ernestu Simonyi asisdere, — Antonescu, Trefort, Paulu Szontagh si Csernátony in dóue, — asiá dara in 7 cercuri se va face alegere nóua. Dintre cei alesi 185 au fostu deputati si in camer'a din urma, 21 in o alta camera óre-care din trecutú, 176 n'au fostu nici odata deputati. Dintre fostii ministrii: Contele Lónyay, cont. Iosifu Zichy, Vi-

lhelmu Tóth si Kerkápoly nu si-au mai pusu candidatur'a nicairi.

Imperatulu Ferdinandu, repausatu la inceputulu l. curinte si ingropatu apoi la Viena cu multa pompa, a lasatu unu testamentu. — Acest'a e datu din 1858; de atunce numai putinu fu schimbatu. Conformu acestui testamentu, imperatulu Franciscu Iosifu moscenesce tóte bunurile repausatului, afara de o mosia in Austria-de-josu, — care are sè fia a lui Franciscu Carolu. Imperatés'a Maria Anna va remané definitivu in Boemi'a; contele Pergen fu numitu maresialu de curte alu ei, consiliariulu de curte Gehringer fu pusu directorulu tuturoru bunurilor imperatesci. Testamentulu nu contine legate deosebite.

Pentru nenorociti din Buda se facu colecte mari prin tóte partile tierii, ma inca si in strainetate. Pana 'n sambat'a trecuta s'au depusu la primariulu ora-siului peste o suta de mii de florini.

Coler'a éراسi incepe a spariá pe bietii ómeni cari si-iubescu viéti'a. In mai multe parti ale Germaniei s'au ivitu câte-va casuri de colera, ma si in Viena au muritu cine-va in acésta bóla. La inceputulu aceste septemani si in Pesta a fostu unu coleristu, ér in Buda doi. Medicii inse spunu, cà nu este cauza de temere, càci casuri de aceste totu-de-una se ivescu in Budapesta, candu vine sesonulu pómeloru.

Eximperatés'a Eugenia petrece in Arenenberg, la 24 l. c. si fiulu ei are sè sosésca acolo.

Imperatulu Vilelmu a sositu la Salzburg mercuri sér'a la 9 óre. De la gara imperatulu si suit'a sa mersera in otelulu „Archiducele Carolu“, unde luara supeulu. Suit'a imperatului numerá 70 de persóne. Spre salutare sosira din Viena la Salzburg: generalulu Schweinitz si principele Ratibor. Caletori'a din Salzburg pana la Ischl se facú in calese. Imperatulu Franciscu Iosifu merse spre intimpinarea óspelui seu pana la „Strobel“, unde monarchii se 'ntelnira joi la miédia-di pe la o óra. Imperatulu Vilelmu petrecú la Ischl numai o di, apoi se rentórse éراسi la Salzburg, de unde a plecatu spre Gastein.

Maj. Sa imperatés'a va petrece vér'a la Sassetot. Suit'a a si plecatu intr'acolo. Imperatés'a va plecá in 29 l. c.

Principele de coróna Rudolflu zace de versatu. Bóla i decurge fórte normalu si fara nici unu pericolu.

Inainte si dupa alegeri. Inainte de alegeri multi ómeni saraci s'a rugatu sè fia inserisi intre cei ce platescu dare, — numai sè fia alegatori; acuma inse, dupa ce alegerile trecura, éراسi multi se róga sè fia stersi dintre contribuitori, de óra-ce ei sunt atátu de saraci, încátu nu-su in stare a plati darea.

Unu focu grósnicu a devastatu septeman'a trecuta in comun'a Moritzfeld langa Timisióra. In decursu de o óra a arsu 102 case, biseric'a, scól'a, cas'a comunala, 16 grajduri si 68 de siure. Durere! 6 ómeni au cadiutu victim'a elementului. Pe candu erupse foculu, mai tóta poporatiunea se aflá afara la campu.

Flamur'a lui Hymen.

○ **mirésa fara mani si picioére**. Intr'una din dilele septemanei trecute se serbà in Viena o cununia de totu rara. Cunoscút'a „artista de gura“ Catarina Pulvermacher s'a cununatu cu machinistulu Eduardu Gutta. Se 'ntielege, cà la biserica s'au adunatu multi cu-

riosi de a vedé mirés'a. Cununi'a inse se facù in saristia.

Pentru cinci-spre-diece florini. In orasiulu G. traia o féta de jidovu, care se logodi cu unu tineru din Oradea-mare. Sosi diu'a cununiei. Mirele cerù zestrea. Socrulu i plati, inse 15 fl. lipsira din sum'a ficsata. Mirele refusà d'a se cununà. Dar óspetii erau adunati, mesele incarcate; deci ea sè nu fia rusine si ea spesele sè nu fia facute insedaru, mirés'a se cununà numai decátu cu altulu. Toti si-petrecura fórte bine.

Biserica si scóla.

Fulgeru in biserică. In comun'a Studnitz din Moravia nu de multu s'a intemplat o nenorocire mare. Credinciosii de acolo tocmai se aflau in biserică si preotulu erà inaintea altariului, candu de odata fulgerulu tresnì in biserică. Preotulu fu trèntitu la pamentu, mai multi ómeni fure raniti. Spaim'a fu grozava, inse nimele n'a muritu.

Literatura.

A aparutu de sub presa la Bucuresci: „Conspectu a supra literaturii romane si scriitoriloru ei“, de la inceputu si pana asta-di, cu pretiulu de 2 lei noi si „Eufrosina sèu virtutea unei femei“ noveleta istorica, cu pretiulu de 1 leu nou, ambele de Vasile Gr. Popu.

Sesonulu bairoru.

La Marienbad s'a adunatu si in anulu acesta unu publicu fórte numerosu. De la noi se afla acolo Pr. Ssa parintele episcopu Olteanu, ministrulu Szende, Edelsheim-Gyulai sel.

Din Karlsbad se serie, cà intre alti óspeti de acolo se afla si contele Arnim, carele si-face cur'a acolo, insotitu inse de unu membru alu politiei.

Baile din Buda, cu ap'a sarata si amara, de unde se pórtă in tóta tiér'a asiá mare cantitate de apa amara, inea de candu cu vijeli'a din 26 l. tr. si acuma se afla in apa si molu. Ma nici apa de beutu curata nu este acuma in acele parti, ci trebue adusa din departare.

industria si comerciul.

Nenorociri pe calea ferata in Anglia. Din raportulu generalu alu capitanului Tylor se vede, cà in Anglia in anulu 1874 numerulu celoru morti prin nenorociri pe calea ferate e 1424, ér alu celoru raniti 5041.

Fabricatiunea noiloru tunuri sistemu Uchatius. Acèsta fabricatiune se va face esclusivu in Austria. Marele Arsenalu de langa Viena va puté dá, indata ce se va stabili noile masini d'o valóre totala de 150,000 fl. 1000 de tunuri pe anu. La primavér'a venitória armat'a austriaca va dispune dar de 90 pana la 100 de tunuri. E de observatu mai cu séma, cà cheltuelile ce va necesita fabricatiunea tunurilor Uchatius sunt evaluate cu 3 miliuni si jumetate mai putinu de cātu ar fi costatu comperarea tunurilor Krupp.

Masini cu aburu. In tóta lumea, sunt aprópe 150,000 de masini cu aburu statatóre si 50,000 loco-

mobile; cele d'antâiu au o putere ce echivaléza cu aprópe trei milióne si jumetate de cai, si cele de alu doilea cu mai multu de diece milióne de cai. Adaugèndu catra aceste si puterea masineloru marine, se gasesce cifr'a de 14.400,000 cai. Staturile-Unite sunt cele mai bogate in masini cu aburu.

Economia.

Érasi vijelii. La 9 l. c. érase a cutrieratu tiér'a o vijeliá, cu ruptura de noru si grindina. Acèsta nenorocire cumplita a trecut prin o multime de comitate. Mai mari pagube a facutu prin Carasiu, Biharia si in partile de susu ale Ungariei. Viile au suferitu fórte multu, prin Biharia va fi unu eulesu tristu in anulu acest'a.

Ghicitura numerica

De Elisabeta Danciu n. Tomusiu.

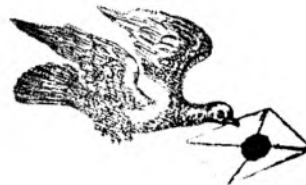
1. 2. 3. 11. 8. 11. 12.	De aceste daruri sante
	Chiar multi nu-si aducu aminte.
3. 6. 7. 4. 9. 12.	Ci in lume cu placere
	Gustu aceste spre dorere.
5. 4. 3. 6. 12. 11. 10.	Déca 'n sciintie asiá vomu fi,
	Dusmanulu ne-a absorbi.
6. 7. 8. 3. 2.	Din aceste multi traiescu,
	Si pe multi i jefuescu.
5. 6. 13. 11. 8.	Se póte acestu lucru face
	Si din marmor'a cea rece.
1—13.	Déc' asiá noi toti vomu fi,
	Atunci frica n'omu simti
	Nici de arma 'npilatória,
	Nici de mani asupritórie
	De-ar veni dusmani cu mii,
	Pe-ale nóstre vechi mostii.

Deslegarea ghiciturii numerice din nr. 19 :

„Din'a libertatii.“

Bine au ghicitu-o dómnele si domnisiórele : Ana Popescu, Josefina Ardeleanu, Eufrosin'a Popoviciu, Elisabeta Nicoru, Laura Popu, Sofia Cernescu, Elisabeta Mihaiu, si domnii Urodie Cernescu, Nicolae Chipei si Ioann Franti.

Post'a Redactiunii.

Casinei din Almagiu. Tablourile acele nu se afla de multu la noi, pecum s'a si anunciatu in toti anii.

Ploesci. Dni Z. A. Fói'a se tranite lu Mizilu. Asceptamu ccle promise in epistol'a de acuma.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1875. Calea tierei nr. 39.